

tych sytuacji, jakim jest duszpasterz i jego sumienie. Zatem, każdy dokument powinien być interpretowany w kontekście nauczania Magisterium Kościoła, które winno być znane przez duszpasterza. Papież Franciszek niejako wprowadza swoje kryterium rozeznania, jakim jest sędzia kierujący się miłosierdzie.

Podczas toczącej się dyskusji głos zabrał Biskup Jan Wątroba z diecezji rzeszowskiej, który zaznaczył, że należy otoczyć młodych księży szczególną opieką, aby byli zdolni i gotowi do podjęcia tego zadania. W dyskusji zwrócono również szczególną uwagę na asystencję Ducha Świętego w czasie sprawowania sakramentu pokuty i pojednania.

Na koniec głos ponownie zabrał dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie – ksiądz profesor Tomasz Rozkrut, który podziękował wszystkim prelegentom za przygotowane referaty, prowadzącym za poszczególne sesje i ponownie złożył życzenia panu profesorowi Wacławowi Uruszczakowi, wyrażając wdzięczność za pracę na Wydziale Prawa Kanonicznego, a wcześniej na Instytucie Prawa Kanonicznego.

Karolina Mazur

Ks. Łukasz Pisz

Wydział Prawa Kanonicznego UKSW

XVIII Sympozjum Prawa Kanonicznego w Spiskiej Kapitulie

W dniach 23-26 sierpnia 2016 r., na terenie Wyższego Seminarium Duchownego im. bp. Jána Vojtášáka w Spiskiej Kapitulie, zostało zorganizowane XVIII Sympozjum Prawa Kanonicznego. Spiska Kapituła jest siedzibą biskupów diecezji spiskiej, położonej w północnej części Słowacji, obecnie dzielnica miasta Spiskie Podgordzie. Organizatorem sympozjum było Stowarzyszenie Kanonistów Słowackich, które organizuje sympozja Prawa Kanonicznego na Słowacji od 1991 r. W sympozjum uczestniczyło około 150 przedstawicieli: kościelnego wymiaru sprawiedliwości; oficjałowie, sędziowie, obrońcy wężła małżeńskiego, adwokaci i notariusze z sądów

diecezjalnych wszystkich ośmiu słowackich diecezji; profesorowie, wykładowcy i studenci prawa kanonicznego oraz inni zainteresowani ze Słowacji i Czech. Zorganizowane sympozjum Prawa Kanonicznego zaszczylili swoją obecnością również: ks. abp Stanislav Zvolenský, metropolita bratysławski; ks. abp Bernard Bober, metropolita koszycki; ks. abp Ján Orosch, arcybiskup diecezji trnawskiej; ks. bp Tomáš Galis, biskup diecezji żylińskiej; ks. bp Štefan Sečka, biskup diecezji spiskiej, ks. bp Ladislav Hučko, egzarcha apostolski Republiki Czeskiej; ks. bp Milan Lach SJ, biskup pomocniczy greckokatolickiego arcybiskupstwa w Preszowie.

Pierwszą sesję w dniu 23 sierpnia 2016 r. moderował ks. arcybiskup metropolita bratysławski Stanislav Zvolenský. Słowa przywitania do uczestników sympozjum skierował na początku ks. prof. Ján Duda, przewodniczący Stowarzyszenia Kanonistów Słowackich i wikariusz sądowy diecezji spiskiej, a następnie, ks. bp Štefan Sečka, miejscowy biskup diecezjalny. Uczestników sympozjum przywitał również ks. prof. Jozef Jarab, rektor Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberku oraz p. dr. hab. Zábaj Horák, wiceprzewodniczący Stowarzyszenia Kanonistów Czeskich.

Pierwszy referat, pt. *Podstawowe zasady rewizji procesu o nieważność małżeństwa* wygłosił pochodzący ze Słowacji o. Miroslav Konštanc Adam OP, były rektor Papieskiego Uniwersytetu Świętego Tomasza z Akwinu w Rzymie, aktualnie audytor Roty Rzymskiej. W swoim wystąpieniu autor referatu przypomniał o motywach, którymi kierował się papież Franciszek wprowadzając zmiany w procesach o nieważność małżeństwa. Uproszczenie procesów zostało wprowadzone ze szczególnym uwzględnieniem warunków panujących w krajach misyjnych, gdzie wierni mają wielkie trudności z otrzymaniem pomocy trybunałów kościelnych w swoich sprawach małżeńskich.

Tematem drugiego referatu był „*Processus brevior*” przed biskupem. Wygłoszony został również przez o. Miroslava Konštanca Adama OP, który dokładnie omówił wszystkie warunki konieczne do przeprowadzenia skróconego procesu małżeńskiego przed biskupem. W dyskusji po wygłoszeniu referatu, prelegent odpowiadał na pytania i wątpliwości dotyczące skróconego procesu małżeńskiego przedstawione przez uczestników sympozjum.

W popołudniowej części pierwszego dnia sympozjum odbyło się walne zebranie członków Stowarzyszenia Kanonistów Słowackich, podczas którego zostały przeprowadzone wybory przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Stowarzyszenia.

W drugim dniu sympozjum zostały przedstawione 4 referaty, które również dotyczyły reformy procesu o nieważność małżeństwa wprowadzonej Listem apostolskim motu proprio papieża Franciszka *Mitis Iudex Dominus Iesus*. Moderatorem sympozjum w tym dniu był ks. abp Bernard Bober, metropolita koszycki. Pierwszy referat pt. *Odpowiedzialność biskupa diecezjalnego w małżeńskim procesie sądowym po ogłoszeniu motu proprio papieża Franciszka Mitis Iudex Dominus Iesus* wygłosił ks. Paweł Malecha, zastępca Promotora Sprawiedliwości w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej. W swoim wystąpieniu przypomniał, iż zgodnie z przepisami prawa, wiernym przysługuje legalne dochodzenie i obrona przysługujących im w Kościele uprawnień na właściwym forum kościelnym. Biskup diecezjalny powinien dbać o to, aby wierni mieli ułatwiony dostęp do realizacji przysługujących im praw w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r., jak również Listu apostolskiego motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus*.

Drugi referat pt. *Niektóre aplikacyjne aspekty procesu zwyczajnego według Mitis Iudex Dominus Iesus* wygłosił ks. Grzegorz Erlebach, audytor Roty Rzymskiej. Prelegent przedstawił elementy procesu o stwierdzenie nieważności małżeństwa według przepisów *Mitis Iudex Dominus Iesus*, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości apelacji przez stronę, która uważa się za pokrzywdzoną, rzecznika sprawiedliwości lub obrońcę wężła małżeńskiego.

W popołudniowej części drugiego dnia sympozjum wystąpił ks. Giuliano Brugnotto, wykładowca z Wydziału Prawa Kanonicznego św. Piusa X w Wenecji z referatem pt. *Kanon 1678 § 1-2 motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus w kontekście moralnej pewności*. Autor referatu w swoim wystąpieniu omówił wartość dowodową w procesie małżeńskim przyznania się sądowego oraz oświadczenia stron, a także zeznania świadków potwierdzających ich wiarygodność. Przypomniał również, że sędzia poszukując prawdy obiektywnej, powinien osiągnąć pewność moralną *ex actis et probatis*.

Ostatni referat w drugim dniu sympozjum pt. *pozytywne i negatywne strony najnowszej reformy procesu o nieważność małżeństwa* wygłosił ks. Benedict Ndubueze Ejeh, wykładowca Wydziału Prawa Kanonicznego św. Piusa X w Wenecji. Prelegent zwrócił uwagę, że reforma papieża Franciszka „uszczupliła” i uprościła proces o nieważność małżeństwa, co zapewne jest ważne dla samych zainteresowanych. Przepisy prawa mogą zostać zawsze udoskonalone, ale mimo wszystko, jednak pozostaje ryzyko różnego rodzaju nadużyć. Mimo to, papież Franciszek wierzy, że pracownicy kościelnego wymiaru sprawiedliwości, jak i sami wierni, opierając się o wiarę i miłosierdzie,

nie będą nadużywać nowych praw, ale będą dążyć do odkrycia prawdy obiektywnej.

W trzecim dniu sympozjum zostały wygłoszone 4 referaty. W tym dniu sympozjum przewodniczył ks. bp Štefan Sečka, spiski biskup diecezjalny, który przywitał i przedstawił kolejnych prelegentów. W dopołudniowej części sympozjum ks. Robert Oliver, sekretarz Papieskiej Komisji ds. Ochrony Nieletnich, przedstawił dwa referaty związane z ochroną nieletnich w Kościele, a mianowicie: *Instrumenty prawne i instytucjonalne Stolicy Świętej w celu ochrony nieletnich oraz Zalecenia Papieskiej Komisji ds. Ochrony Nieletnich kościołom partykularnym*. Prelegent przypomniał w swoim wystąpieniu o Liście apostolskim Jana Pawła II w formie motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela* z 2001 r., ogłaszającym normy postępowania w wypadkach ciężkich przestępstw zarezerwowanych do osądu przez Kongregację Nauki Wiary, a także przedstawił główne punkty Listu apostolskiego papieża Franciszka motu proprio *Come una madre amorevole*, poświęconego trosce Kościoła o ochronę dzieci i dorosłych narażonych na nadużycia seksualne. Omówione zostały również główne zadania Papieskiej Komisji ds. Ochrony Nieletnich, którą papież Franciszek utworzył jeszcze w 2014 r. Prelegent przypomniał, że zadaniem Komisji nie jest przeprowadzanie procesu osób duchownych oskarżonych o nadużycia seksualne, ponieważ zajmuje się tym Kongregacja Nauki Wiary. Papieska Komisja ds. Ochrony Nieletnich pełni funkcję doradczą, wydaje zalecenia, np. jakie ustawodawstwo powinno zostać przyjęte w Kościele w celu ochrony nieletnich, w jaki sposób można zwiększyć wrażliwość miejscowego Kościoła na przypadki nadużyć seksualnych, jakie kroki należy podjąć w celu ochrony nieletnich.

Kolejnym prelegentem był ks. Andriy Tanasiychuk, pochodzący z Ukrainy wykładowca prawa kanonicznego Kościołów wschodnich na Wydziale Prawa Kanonicznego św. Piusa X w Wenecji, który przedstawił swój referat pt. *Władza rządzenia w katolickich Kościołach wschodnich*.

Natomiast ostatni referat zatytułowany: *Odpowiedzialne podejście obrońcy związku małżeńskiego w aktualnym procesie o nieważność małżeństwa* przedstawił wikariusz sądowy diecezji brneńskiej (Czechy) ks. dr Karel Orlita. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na znaczenie urzędu obrońcy związku małżeńskiego i jego zadania w zreformowanym procesie małżeńskim.

W ostatnim, czwartym dniu sympozjum, 26 sierpnia 2016 r., wikariusze sądowi przedstawili swoje krótkie referaty dotyczące stanu i aktywności

poszczególnych sądów diecezjalnych na Słowacji za ostatnie 2 lata działalności, czyli od ostatniego sympozjum Prawa Kanonicznego, organizowanego na terenie Słowacji. Raporty o działalności sądów kościelnych, oprócz diecezji żylińskiej, przedstawili oficjalnie ze wszystkich diecezji katolickich na terenie Słowacji, czyli z archidiecezji bratysławskiej, trnawskiej, koszyckiej; diecezji nitrzańskiej, bańskobystrzyckiej, rożnawskiej i spiskiej. Oprócz przedstawicieli diecezji katolickich, wystąpili z raportami o działalności sądów kościelnych również oficjalnie metropolitalnego sądu Kościoła greckokatolickiego w Preszowie oraz sądu greckokatolickiej diecezji w Koszycach.

Ks. bp. Štefan Sečka, biskup diecezji spiskiej, modlitwą i błogosławieństwem dokonał oficjalnego zakończenia XVIII sympozjum Prawa Kanonicznego na Słowacji, dziękując również wszystkim prelegentom i uczestnikom sympozjum za przybycie i wygłoszenie referatów.

*ks. Tomasz Poterała MSC
Wydział Prawa Kanonicznego UKSW*